EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 16.12.2025
COM(2025) 766 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

jätetilastoista annetun asetuksen (EY) N:o 2150/2002 mukaisesti laadituista tilastoista ja niiden laadusta

1. Johdanto

Jätetilastoista 25 päivänä marraskuuta 2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 2150/2002[1], jäljempänä ’asetus’, luodaan puitteet jätetilastojen tuottamiselle Euroopan unionissa, jäljempänä ’EU’. Asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

> *Komissio antaa viiden vuoden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta ja sen jälkeen joka kolmas vuosi Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen mukaisesti laadituista tilastoista ja erityisesti niiden laadusta sekä tietojen keruusta yrityksille aiheutuvasta rasituksesta.*

Tämä on seitsemäs kertomus kyseisen velvoitteen täyttämiseksi. Aiemmat kertomukset julkaistiin vuosina 2008[2], 2011[3], 2014[4], 2016[5], 2020[6] ja 2022[7].

Tämä kertomus kattaa vuosien 2020–2022 raportointikauden eli kyseisten viitevuosien tiedot, jotka jäsenvaltiot toimittivat vuosina 2022 ja 2024.

2. Jätetilastoasetus

Asetuksessa luodaan säädöskehys jätteiden syntymistä, hyödyntämistä ja loppukäsittelyä koskevien EU:n tilastojen tuottamiselle.

Asetuksella varmistetaan, että jätetietoja kerätään ja niistä raportoidaan johdonmukaisesti kaikissa EU:n jäsenvaltioissa ja Euroopan talousalueen (ETA) maissa. Näin parannetaan jätetilastojen tarkkuutta, luotettavuutta ja vertailukelpoisuutta. Asetuksella edistetään avoimuutta ja tarjotaan päätöksentekijöille, tutkijoille ja suurelle yleisölle pääsy jätetietoihin.

Jäsenvaltioiden on kerättävä tietoja jätteiden syntymisestä (eri toimialoilla, kotitalouksissa ja muissa lähteissä), jätteiden käsittelystä (kuten kierrätyksestä, hyödyntämisestä ja loppukäsittelystä) sekä jätehuollosta (johon sisältyvät myös jätteiden kuljetus ja jätekauppa). Tiedot on toimitettava komissiolle (Eurostat) kahden vuoden välein 18 kuukauden kuluessa viitevuoden päättymisestä.[8]

Eurostat julkaisee jätetiedot käyttäjäystävällisessä muodossa, mikä mahdollistaa helpon saatavuuden ja jäsenvaltioiden välisen vertailun.

---

1 EYVL L 332, 9.12.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/2150/2010-10-18.
2 COM(2008) 355 final, 13.6.2008.
3 COM(2011) 131 final, 17.3.2011.
4 COM(2014) 79 final, 14.2.2014.
5 COM(2016) 701 final, 3.11.2016.
6 COM(2020) 54 final, 14.2.2020.
7 COM(2022) 719 final, 15.12.2022.
8 Asetuksen (EY) N:o 2150/2002 liitteessä I ja II olevan 7 jakson 2 kohta.

Asetuksen mukaisesti kerätyillä tiedoilla ylläpidetään paitsi jätteiden syntymistä ja käsittelyä koskevia tilastoja myös tilastoja poliittisista aiheista, kuten kiertotaloudesta[9] ja kestävän kehityksen tavoitteista[10].

3. Edellisen kertomuksen jälkeiset toimet

3.1. Muutoksia raportointimuodossa

Jäsenvaltiot lähettävät komissiolle (Eurostat) asetuksen mukaisesti raportoimiensa tietojen ohessa laaturaportin. Vuoden 2024 tiedonkeruun jälkeen laaturaportin muoto on päivitetty yhtenäiseksi integroiduksi metatietorakenteeksi (SIMS).[11] Kyseessä on standardoitu raportointikehys, joka yhdistää metatiedot ja laatutiedot yhdenmukaistettuun muotoon käyttäen kansainvälistä teknistä standardia (SDMX). Tämä päivitys tarjoaa yksityiskohtaisemman, vankemman rakenteen, joka on yhdenmukainen eri tilastoalojen parhaiden käytäntöjen kanssa. Lisäksi laaturaportti sisältää uuden taulukon, jonka avulla arvioidaan kattavuusongelmia, määritetään jätetilinpidon puutteita ja parannetaan jätteiden syntymistä koskevien estimointien yleistä tarkkuutta.

3.2. Jätetilastoja käsittelevän työryhmän kokoukset

Kehittääkseen tietojen vertailukelpoisuutta ja laatua Eurostat järjestää vuosittain jätetilastoja käsittelevän työryhmän kokouksia. Työryhmään kuuluu kansallisia asiantuntijoita EU:n jäsenvaltioiden, EFTA-maiden ja ehdokasmaiden kansallisista tilastolaitoksista. Vuonna 2022 julkaistun edellisen kertomuksen jälkeen on järjestetty puolitoista päivää kestäviä vuosikokouksia, joissa työryhmä on käsitellyt kiertotaloutta, yhdyskuntajätteestä, maatalousjätteestä, jätevesilietteestä ja mineraalijätteestä raportointia sekä Eurostatin vuoden 2024 käsikirjaa.

3.3. Maavierailut

Komissio (Eurostat) tekee kahdenvälisiä maavierailuja keskustellakseen teknisistä asioista sekä saadakseen paremman käsityksen sovelletusta menetelmästä ja sen vaikutuksista tietojen vertailukelpoisuuteen. Edellisen kertomuksen jälkeen vierailuja on ollut neljä: Alankomaihin, Espanjaan, Suomeen ja Bulgariaan. Vierailuilla keskityttiin asetuksen mukaisesti raportoituihin tietoihin ja keskusteltiin tarvittaessa myös muista jätevirroista eli elintarvikejätteestä, akuista, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta ja romuajoneuvoista. Tällaiset vierailut parantavat viestintää ja mahdollistavat menetelmiä koskevan tietojenvaihdon

[9] Monitoring framework – Circular economy – Eurostat.
[10] Information on data – Sustainable development goals – Eurostat.
[11] Komission suositus (EU) 2023/397, annettu 17 päivänä helmikuuta 2023, Euroopan tilastojärjestelmän viitemetatiedoista ja laaturaporteista sekä Euroopan tilastojärjestelmän viitemetatiedoista annetun suosituksen 2009/498/EY korvaamisesta
(EUVL L 53, 21.2.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/397/oj).

asianomaisen maan kanssa. Näin saadaan parempi käsitys kunkin maan jätetilastoihin liittyvistä prosesseista ja haasteista. Lisäksi vierailu tarjoaa nopeamman ja tehokkaamman tavan keskustella monimutkaisista kysymyksistä ja ratkaista niitä.

3.4. Edellisen kertomuksen jälkeen toimitettujen tietojen laatu

3.4.1. Oikea-aikaisuus

Viitevuosilta 2020 ja 2022 kerättyjen tietojen raportointimääräajan noudattaminen pysyi vakaana edellisvuosiin verrattuna.

Jätteiden syntymistä ja käsittelyä koskevat tietokokonaisuudet toimitettiin yleensä ajallaan. Viitevuoden 2020 osalta 25 jäsenvaltiota ja yksi ETA-maa toimittivat tietonsa ajallaan, ja 21 jäsenvaltiota ja kaksi ETA-maata noudattivat viitevuodelle 2022 asetettua määräaikaa.

Joillakin mailla oli kuitenkin viivästyksiä tietojensa toimittamisessa viitevuoden 2022 osalta. Maat toimittivat myös laaturaportteja määräajan jälkeen. Kahdella EU-maalla toimitus oli vielä kesken mahdollisesti sen vuoksi, että laaturaportin uusi muoto oli otettu käyttöön vasta samana vuonna. Myös kuusi Länsi-Balkanin maata (Bosnia ja Hertsegovina, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Albania, Serbia ja Kosovo[*]) ja Turkki toimittivat tietoja vapaaehtoisesti, ja neljä maata toimitti täydelliset tietokokonaisuudet ja laaturaportit ajallaan. Eurostat lähetti muistutuksia ja puuttui tapauksiin, joissa tietoja ei ollut toimitettu. Validoidut tiedot viitevuosilta 2018, 2020 ja 2022 julkaistiin Eurostatin verkkotietokannassa yhdessä Statistics Explained -sivun artikkeleiden ja muiden tietotuotteiden kanssa.[12]

3.4.2. Täydellisyys

Jätteiden syntymistä koskevat tiedot ovat täydentyneet merkittävästi vuodesta 2010. Puutteellisia vastauksia lähettäneitä maita ja puuttuvia lukuja oli huomattavasti vähemmän kuin aiemmin, eikä yksikään EU- tai ETA-maa ilmoittanut puuttuvia lukuja molemmilta viitevuosilta. Myös kuusi Länsi-Balkanin maata (Bosnia ja Hertsegovina, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Albania, Serbia ja Kosovo) ja Turkki toimittivat jätteiden syntymistä koskevat raporttinsa viitevuodelta 2022.

Jätteiden käsittelyä koskevat tiedot paranivat vastaavasti, eikä puuttuvia lukuja ilmoitettu viitevuosien 2020 ja 2022 osalta. Jotkin maat kuitenkin raportoivat luottamuksellisia tietoja, mikä edellyttää toissijaista lisäsalassapitoa, jotta arkaluonteisten kansallisten tietojen johtaminen luottamuksellisista tiedoista voidaan estää. Näin varmistetaan, että

[*] Nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

[12] Uudet artikkelit viitevuodelta 2022: https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241017-1;
jätehuoltoa koskevat indikaattorit: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_management_indicators.

luottamukselliset tiedot pysyvät suojattuina ja että tiedot voidaan silti julkaista koostetussa muodossa.

3.4.3. Merkityksellisyys

Tietokokonaisuudesta saadaan kattava kuva syntyneestä jätteestä ja sen käsittelystä. Siinä jätteet luokitellaan aineittain ja toimialoittain keskittyen ensisijaisesti jätehuoltoon. Jätettä resurssina ei kuitenkaan oteta täysin huomioon, sillä tietokokonaisuudella on rajoituksia, muun muassa puuttuvia tietoja kierrätysasteesta, jätteiden tuonnista ja viennistä sekä esikäsittelyvaiheista. Lisäksi jätteiden ominaispiirteet ovat luonteeltaan dynaamisia, joten on mahdollista, että aineita lasketaan kahteen kertaan. Molemmat tekijät saattavat vaikuttaa tarkkuuteen. Tiedot ovat kyllä hyödyllisiä jätealan perusrakenteiden hallinnassa, mutta mainittujen puutteiden vuoksi niitä ei voida täysin soveltaa kiertotalouden käytäntöjen seurantaan.

3.4.4. Tarkkuus

Jätteiden syntymistä koskevien tietojen tarkkuus varmistetaan kokonaisvaltaisella toimintatavalla, jossa yhdistetään tilastot kaikista talouden aloista ja kotitalouksista sekä uusiojätettä ja pienyrityksiä koskevat tilastot. Tietoja on täydennetty hallinnollisista lähteistä tai estimoinneista saaduilla tiedoilla, jotta mahdolliset aukot kattavuudessa voidaan paikata. Viime vuosina on pyritty tukeutumaan entistä enemmän hallinnollisiin lähteisiin, ja tilastollisia otantatutkimuksia käytetään valikoivammin täydentävien tietojen keräämiseen ja jäljellä olevien aukkojen täyttämiseen.

Tämä toimintatapa on tehokas ja vaikuttava, koska siinä hyödynnetään saatavilla olevia hallinnollisia tietoja ja kohdennettuja kyselytietoja jätteiden syntymistä koskevan korkealaatuisen tiedon tuottamiseksi. Menetelmällä voidaan valjastaa molempien tietolähteiden vahvuudet. Tämä tarkoittaa sitä, että menetelmä on sovitettu yhteen Euroopan tilastoja koskevien käytännesääntöjen kanssa, millä edistetään nykyisten tietolähteiden käyttöä ja minimoidaan vastaajille aiheutuva rasitus. Tämän seurauksena jätteiden syntymistä koskevien tietojen tarkkuus ja luotettavuus paranevat, mikä tarjoaa vankan perustan tietoon perustuvalle päätöksenteolle. Eurostatin toteuttamat laaturaporttien tarkastukset, joissa verrataan yritysrekisteritietoja jäteraportointijärjestelmän tietoihin, ovat auttaneet parantamaan luotettavuutta. Vaikka vastausasteet ovat alhaiset, tietokokonaisuuksissa esiintyvät ristiriitaisuudet viittaavat siihen, että alle 10 prosenttia syntyneen jätteen määrästä aliarvioidaan. Euroopan unionin tilastollisen toimialaluokituksen koodien (NACE-koodit), epäasianmukainen yhdistäminen voi aiheuttaa epätarkkuuksia, mikä mahdollisesti tarkoittaa sitä, että kotitalousjätteitä yliarvioidaan.

Vaikka joitakin rajoituksia vielä esiintyy, tietojen laatu paranee jatkuvasti. Jäljellä oleviin haasteisiin pyritään vastaamaan, millä varmistetaan tarkemmat, vertailukelpoisemmat tiedot jätteiden syntymisestä.

3.4.5. Saatavuus ja selkeys

Jätetilastoja on saatavilla asetuksen mukaisesti Eurostatin verkkosivustolla kattavassa tietokannassa ja selkeissä, ytimekkäissä artikkeleissa. Tietokannan avulla käyttäjät voivat luoda räätälöityjä, ladattavia tiedostoja ja hyödyntää integroituja metatietoja ja laaturaportteja, jotka auttavat saamaan paremman käsityksen asiasta. Käyttäjäpalaute osoittaa, että tietojen saatavuuteen ollaan erittäin tyytyväisiä, sillä useimmat tiedustelut liittyvät pikemmin lukujen tulkitsemiseen kuin tietoihin pääsemiseen. Tämä viittaa siihen, että Eurostatin tietokanta on käyttäjäystävällinen ja luonteva tietolähde. Eurostat tarjoaa helposti saatavissa olevia jätetilastoja, minkä ansiosta sidosryhmät kaikkialla EU:ssa voivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä. Näin Eurostat edistää jätehuoltoalan avoimuutta.

3.4.6. Vertailukelpoisuus

Eri maiden tietojen vertailukelpoisuus on yleisesti ottaen korkea yhteisten määritelmien ja luokitusten vuoksi. Haasteita on kuitenkin edelleen erityisesti vaarallisia jätteitä koskevissa tiedoissa, sillä ”vaarallisuus” saatetaan määritellä eri maiden kansallisessa lainsäädännössä eri tavoin. Myös mineraalijätteen hallitseva osuus, noin kaksi kolmasosaa kokonaisjätemäärästä, vaikeuttaa maiden välistä vertailua. Lieventääkseen tätä tilannetta Eurostat julkaisee tiedot myös indikaattorin ”jäte lukuun ottamatta merkittäviä mineraalijätemääriä” osalta, mikä auttaa tarkentamaan maiden välisiä vertailuja.

Useimmat jäsenvaltiot kehittävät tietojen laatua ja tehokkuutta edelleen parantamalla tiedonkeruuta ja menetelmiä. Nämä parannukset voivat kuitenkin aiheuttaa katkoksia aikasarjoissa, mihin jäsenvaltiot puuttuvat tarkistamalla tietokokonaisuuksia ja tiedottamalla käyttäjille mahdollisista tarkistuksista. Eurostat merkitsee epäjatkuvuudet julkaisemiinsa tietokokonaisuuksiin.

3.4.7. Johdonmukaisuus

Jätetilastoilla vaikuttaisi olevan suuri keskinäinen johdonmukaisuus, mikä kertoo siitä, että niitä voidaan yhdistellä eri tavoin ja eri käyttötarkoituksia varten. Johdonmukaisuutta arvioidaan kolmella osa-alueella: johdonmukaisuus suhteessa kansantalouden tilinpidon lukuihin, tilastointialueiden keskinäinen johdonmukaisuus ja sisäinen johdonmukaisuus. Jätetilastojen osalta sisäinen johdonmukaisuus varmistetaan muuntamalla raakatiedot yhdenmukaisiksi tuotoksiksi.

Tilastointialueiden keskinäisen johdonmukaisuuden osalta käytössä on validointimenettelyjä, joilla jätetilastoja verrataan muihin asianmukaisiin tietokokonaisuuksiin, esimerkiksi sähkö- ja elektroniikkalaiteromu-, pakkausjäte- ja elintarvikejätetietoihin. Vaikka nämä menettelyt auttavat vähentämään epäyhtenäisyyttä, jäljelle jää vielä joitakin ristiriitaisuuksia, mikä johtuu pääasiassa tietojen tuotanto-osastojen eroista.

Johdonmukaisuus suhteessa kansantalouden tilinpidon lukuihin ilmenee hyvin jätteiden syntymisen ja sosioekonomisten indikaattoreiden, kuten asukaskohtaisen BKT:n ja jätehuollon julkisten menojen, välisistä suhteista. Tiedot osoittavat esimerkiksi positiivisen korrelaation syntyvien jätteiden asukaskohtaisen määrän ja asukaskohtaisen BKT:n välillä. Jätteiden

syntymisen ja jätehuoltoon liittyvien menojen välinen yhteys on kuitenkin epäselvempi, sillä useista maista koostuvissa, selvästi erottuvissa ryhmissä esiintyy erilaisia kuvioita.

Koska jätehuollon indikaattorijoukossa on yhdistetty asetuksen mukaisesti kerättyjä käsittelytietoja tuonti- tai vientitietoihin, jotka on saatu Comext-tietokannassa olevista kansainvälisen kaupan tilastoista tai kansallisista lähteistä, myös johdonmukaisuutta suhteessa kansainvälisen tavarakaupan tilastoihin arvioidaan. Näissä havainnoissa korostuu se, miten monimutkaisia jätteiden syntymisen, taloudellisen toiminnan ja ympäristövaikutusten väliset suhteet ovat ja miten tärkeää on pyrkiä jatkuvasti parantamaan tietojen yhtenäisyyttä ja keskinäistä johdonmukaisuutta.

3.5. Tietojen analysointi

Vuoden 2022 tiedonkeruun avulla saatiin arvokasta tietoa jätteiden syntymisestä ja jätehuollossa tapahtuneista suuntauksista ja kehityksestä. Tiedoista kävi ilmi erityisesti, että kotitalousjätteen ja vastaavan jätteen[13] syntyminen väheni yhtäjaksoisesti ja jatkuvasti ja että kyseisen jätevirran sijoittaminen suoraan kaatopaikalle väheni voimakkaasti. Lisäksi tiettyjen kotitalouksista peräisin olevien jätevirtojen, kuten lasin, muovin ja biojätteen, erilliskeräys lisääntyi.

Vaikka tiedot olivat laadultaan riittäviä, parannusmahdollisuuksia havaittiin erityisesti muun muassa jätevesilietteen, maatalousjätteen ja rakennusjätteen osalta. Eurostat paransi ohjeistustaan puuttuakseen kaivosjätteen epäyhtenäiseen luokitteluun eri maissa.

Analyysin avulla saatiin selville myös kiertotalouden haasteita liittyen erityisesti muovi- ja tekstiilijätevirtoihin. Syntyvien jätteiden asukaskohtaisen määrän ja käsittelymenetelmien välillä havaittiin merkittäviä eroja, kun jotkin maat tukeutuivat voimakkaasti vientiin tai kaatopaikalle sijoittamiseen rajallisen kotimaisen kierrätyskapasiteetin vuoksi. Nämä havainnot osoittavat tarvetta parantaa perusrakenteita, vähentää riippuvuutta viennistä ja yhdenmukaistaa määritelmiä.

Ratkaistakseen mainitut ongelmat Eurostat laajensi kyselylomaketta kattamaan vapaaehtoisen raportoinnin jätteiden tuonnista tai viennistä ja muista asiaankuuluvista luokista, jotta jätteiden syntymistä ja käsittelyä koskevat tiedot saataisiin sovitettua yhteen. Näin voidaan paitsi parantaa arvioiden laatua myös saada arvokasta tietoa kiertotalouden kontekstissa.

3.6. Hallinnollinen rasitus

Jätetilastojen raportointivaatimukset aiheuttavat hallinnollista rasitusta jätehuoltoon erikoistuneille jätteen tuottajille ja yrityksille. Pienet, alle kymmenen työntekijän yritykset[14]

[13] Jäte, joka ei synny kotitalouksissa mutta muistuttaa koostumukseltaan kotitalousjätettä. Tyypillisiä esimerkkejä ovat jätteet pienyrityksistä, toimistoista, kouluista, puistoista ja muista julkisista tiloista, jotka synnyttävät samantyyppisiä jätteitä kuin asunnot

[14] Pienyritysten vapauttaminen tutkimuksista on ratkaistu eri tavoin. Joissakin maissa pienyritysten tilannetta selvitetään otantatutkimuksilla, joiden tulokset ekstrapoloidaan. Useimmissa maissa pienyritykset on kuitenkin jätetty kokonaan asetuksen 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle. Kyseisen artiklan mukaan yritykset, joissa on alle kymmenen työntekijää, vapautetaan tutkimuksista, jos nämä yritykset eivät

voivat keventää tätä rasitetta asetuksen mukaisesti korvaamalla raportoinnin jäsenvaltioiden suoraan keräämillä tiedoilla.

Jäsenvaltiot soveltavat tietojen keräämisessä eri toimintatapoja, muun muassa kyselytutkimuksia, hallinnollisia tietoja tai kyselytutkimusten ja hallinnollisten tietojen yhdistelmää. Hallinnollisissa tiedoissa yhdistetään tietoja, jotka on kerätty muihin tarkoituksiin, kuten verotukseen, ympäristönseurantaan tai kansalliseen jätehuoltoon.

Varmistaakseen tarkan tiedonkeruun Eurostat tarjoaa teknistä apua ja koulutusta kansallisille tilastojen laatijoille, olivatpa ne tiedon kerääjiä tai vastaajia.

On syytä todeta, että noin 12 jäsenvaltiossa tietojen keräämisessä tukeudutaan hallinnollisiin tietoihin, kun taas viidessä jäsenvaltiossa käytetään tilastollisia kyselytutkimuksia. Lisäksi on huomattava, että yhä useammat maat omaksuvat parhaillaan yhdistettyä toimintatapaa.

Kyselyyn osallistui noin 6 325 vastaajaa, joista kukin käytti alle tunnin kyselylomakkeen täyttämiseen. Laaturaporttien ja kyselystä saatujen tietojen kattavan analyysin perusteella voidaan todeta kustannusarvion osalta, että yrityksille kaikkialla EU:ssa aiheutuva kokonaisrasitus on suuruudeltaan noin 2,2 miljoonaa euroa eli keskimäärin 186 000 euroa jäsenvaltiota kohti vuodessa.

Kyselyn vastausten perusteella hallinnollisen rasituksen vähentäminen ja raportointivaatimukset näyttävät olevan tasapainossa keskenään ja rasitus on oikeasuhteista asetettuihin tavoitteisiin nähden, mikä on linjassa komission pyrkimysten kanssa. Hallinnollisten tietojen ja yhdistettyjen toimintatapojen käyttö jäsenvaltioissa auttaa minimoimaan jätteen tuottajille ja yrityksille aiheutuvaa rasitusta. Kaiken kaikkiaan nykyiset jätetilastoja koskevat raportointivaatimukset näyttävät olevan tehokkaita tarvittavien tietojen keräämisen kannalta. Samalla ne pitävät hallinnollisen rasituksen mahdollisimman pienenä ja siten tukevat komission tavoitetta, joka koskee hallinnollisen rasituksen vähentämistä ja yksinkertaistamista.

4. Parannustoimet

Parantaakseen asetuksen mukaisesti raportoituja numeerisia tietoja Eurostat pyrkii tehokkaaseen ja nopeaan ratkaisuun, jolla voidaan vastata nykyaikaista jätehuoltoa koskeviin keskeisiin tietotarpeisiin. Näitä ovat erityisesti kiertotalouteen siirtymisen seuranta ja kierrätysasteiden laskeminen, jotka ovat ratkaisevia indikaattoreita arvioitaessa edistymistä EU:n ympäristö- ja resurssitehokkuustavoitteiden saavuttamisessa.

Eurostat on keskittynyt kehittämään jätteiden syntymisen ja käsittelyn yhteensovittamista koskevaa lisämoduulia, jonka avulla jätetiedoista tulee entistä merkityksellisempiä ja kattavampia. Moduuli koostuu viidestä yksityiskohtaisesta taulukosta, joiden avulla voidaan seurata jätteiden virtausta niiden syntymisestä aina käsittelyyn asti. Taulukot kattavat tuonnin

tuota merkittävää määrää jätettä. Toisena vaihtoehtona on ekstrapoloida tiedot muuttujapohjaisilla estimointimalleilla. Maat ovat määrittäneet erilaisia vapautuskynnyksiä, jotka perustuvat pääasiassa työntekijämäärään tai kunakin vuonna syntyvään jätemäärään. Joissakin maissa nämä kaksi kriteeriä on yhdistetty, jotta voidaan varmistaa, että tiedonkeruulla katetaan myös pienyritykset silloin, kun jätteiden synnylle määritetty kynnys ylittyy.

ja viennin, esikäsittelyn, lämpökäsittelyn ja materiaalien hyödyntämisen. Tällä toimintatavalla saadaan yksityiskohtaisempaa tietoa jätevirroista ja yksittäisten jätetyyppien kierrätys- ja hyödyntämisasteet voidaan laskea tarkasti.

Vaikka vapaaehtoisesta moduulista raportoitiin vain vähän vuosien 2022 ja 2024 raportointikierroksilla, Eurostat käytti kattavimmin toimitettuja tietoja Sankey-kaavioiden laatimiseen. Siten saatiin visuaalinen kuva jätevirroista ja voitiin tunnistaa tietoaukkoja. Nämä kaaviot yhdistettyinä parhaiten suoriutuvien maiden kuulemisiin ovat tuottaneet tietoja ja tasoittaneet tietä luotettavammalle, kattavammalle raportoinnille tulevaisuudessa.

Analysoidakseen kiertotaloutta ja yksinkertaistaakseen kierrätyksen ja materiaalien hyödyntämisen seurantaa yksittäisissä jätevirroissa Eurostat on ottanut käyttöön jätetilinpidon. Kyseessä on menetelmäkehys ja toimintatapa, jolla yhdistetään yksityiskohdiltaan eritasoisia ja useista lähteistä peräisin olevia tietoja.

5. Päätelmät

Asetuksen mukaisesti kootut tiedot tarjoavat kattavan, luotettavan tietolähteen jätteiden syntymisestä ja käsittelystä EU:ssa vuosina 2002–2022.

Tiedot toimitetaan yleensä ajallaan, ja ne ovat riittävän laadukkaita, jotta niitä voidaan pitää luotettavina ja tarkkoina. Tietokokonaisuuden laatu riippuu pitkälti kunkin maan käyttämästä menetelmästä, joka paranee tasaiseen tahtiin jokaisella tiedonkeruukierroksella. Tilanteen parantumiseen ovat vaikuttaneet useat tekijät: lisääntyvä tukeutuminen hallinnollisiin tietoihin, mikä vähentää riippuvuutta ekstrapoloinnista, vakaa edistyminen tietojen validoinnissa sekä tietojenvaihto jäsenvaltioiden kanssa ohjeistuksen, työryhmien ja maavierailujen avulla.

Näistä tiedoista saadaan kuitenkin vain rajallisesti tietoa kiertotaloudesta ja jätteiden käytöstä resurssina, koska jätteiden esikäsittelyä, uudelleenluokittelua ja kansainvälistä jätekauppaa koskevissa tiedoissa on aukkoja. Tämä rajoittaa kattavien tietojen saatavuutta lopullisen käsittelyn ja loppusijoituksen jälkeisistä vaiheista. Eurostat ryhtyi työryhmän kanssa toimiin ottaakseen käyttöön lisämoduulin, jonka tiedonkeruu on vapaaehtoista, sillä asetus ei kata sitä. Valitettavasti vastausaste oli hyvin alhainen, koska resurssit jäsenvaltioiden tasolla olivat rajalliset. Sen vuoksi näitä tietoja ei voi vielä käyttää.

EU:n ottaessa käyttöön raportointivelvoitteita, jotka koskevat tiettyjä jätevirtoja, kuten akkuja[15], sähkö- ja elektroniikkaromua[16], elintarvikejätettä[17] ja pakkausjätettä[18], alakohtaisten

[15] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/66/EY, annettu 6 päivänä syyskuuta 2006, paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista (EUVL L 266, 26.9.2006, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/66/2018-07-04).

[16] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/19/EU, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (EUVL L 197, 24.7.2012, s. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/19/2024-04-08).

[17] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (EUVL L 312, 22.11.2008, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/98/2024-02-18).

[18] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/40, annettu 19 päivänä joulukuuta 2024, pakkauksista ja pakkausjätteestä, asetuksen (EU) 2019/1020 ja direktiivin (EU) 2019/904 muuttamisesta sekä direktiivin 94/62/EY kumoamisesta (EUVL L, 2025/40, 22.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj).

direktiivien ja asetusten mukaisesti näistä jätetyypeistä saadaan enemmän tietoa. Asetuksen mukainen jäsenvaltioiden raportointi komissiolle on kuitenkin edelleen ainoa virallinen tapa kattaa kaikentyyppiset jätteet. Se on olennainen työkalu, jolla mitataan kiertotalouden materiaalivirtoja. Asetus ei kata jätteiden keräämisen ja käsittelyn välisten virtojen mittausta riittävän hyvin etenkään rajat ylittävien jätevirtojen osalta. Tietojen parantaminen tällä osa-alueella on välttämätöntä, jotta kiertotaloutta koskevien tietojen täydellisyyttä ja asetuksen mukaisten tietokokonaisuuksien merkityksellisyyttä tietojen analyysille voidaan pitää yllä.

Lisäksi voitaisiin selvittää mahdollisuuksia parantaa jätetilastojen johdonmukaisuutta tarkastamalla ne ristiin ulkomaankauppaa ja maksutasetta koskevien tilastojen kanssa. Siitä ei pitäisi aiheutua jäsenvaltioille ylimääräistä raportointirasitetta, ja siinä yksilöitäisiin aloja, joilla kansainvälisiä jätevirtoja koskevia menetelmiä voitaisiin kehittää tulevaisuudessa. Näin parannettaisiin jätetilastojen yleistä laatua ja luotettavuutta.

Asetuksen mukaisesti toimitetut tiedot ovat rajoituksistaan huolimatta ainoa kokonaisvaltaisen yleiskatsauksen lähde, joka kattaa kaikkien talouden alojen ja kotitalouksien jätehuollon EU:ssa. Se tarjoaa ainutlaatuisen, tarkan kuvan talouden kehityksestä, johon lukeutuvat myös jätteiden syntymisen ja käsittelemisen suuntaukset.